

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпровський державний
аграрно-економічний
університет

Видавництво ТОВ «ДКС-центр»

Ефективна економіка № 4, 2014

УДК 330.341.1

С. В. Лукашев,

к. е. н., доцент кафедри менеджменту та бізнесу,

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

О. Е. Сенічкіна,

викладач кафедри менеджменту та бізнесу

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ

S. Lukashov,

PhD (Economics), Associate Professor, Department of Management and Business

Kharkiv National Economic University. S. Kuznets

O. Senichkina,

Teacher, Department of Management and Business

Kharkiv National Economic University. S. Kuznets

ANALYSIS OF INNOVATIVE ACTIVITY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES IN KHARKIV REGION

Статтю присвячено практичним проблемам дослідження оцінки та стану інноваційної діяльності промислових підприємств Харківського регіону. На основі аналізу статистичних даних визначено загальну тенденцію показників інноваційної діяльності промислових підприємств Харківського регіону. В статті досліджено їх динаміку по окремим промисловим підприємствам та розраховані коефіцієнти темпів зростання показників. Таким чином, виявлено основну тенденцію щодо інноваційної активності підприємств, причини та наслідки її виникнення, засоби подолання негативних змін. Це обумовлює необхідність подальших досліджень оцінки стану інноваційної діяльності за допомогою побудови узагальнюючого інтегрального показників та оцінки впливу факторів на нього.

The article is devoted to study the practical problems of evaluation and conditions of innovative activity at industrial enterprises in Kharkiv region. Based on statistical analysis the general trend of innovative activity indicators at industrial enterprises in Kharkiv region is determined. In this article the dynamics of industrial enterprises on individual factors is investigated and the rate of growth performance is calculated. Thus, the main tendencies regarding innovative activity at enterprises, the causes and consequences of its origin, means of overcoming the negative changes are identified. This leads to the necessity of further studies to assess the state of innovation activities by building integral index and assessment of factors impact on it.

Ключові слова: *інноваційна діяльність, промислові підприємства, інноваційна активність*

Keywords: *innovation, industry, innovation activity.*

Постановка проблеми. Досягнення науки та інтенсивний розвиток нових технологій обумовили істотні зміни на Світовому ринку, що змусило економіки високорозвинених країн переорієнтуватися з науково-технічної на інноваційну політику. Рівень інноваційності держави більшою мірою залежить від розвитку підприємств у цьому напрямі. Більшою мірою це промислові підприємства, оскільки саме вони здатні стимулювати науково-технічний прогрес та є мультиплікатором інших галузей, що обумовлює першочергову необхідність технічного переозброєння промисловості та підйому наукоємних галузей виробництва. Дослідження інноваційної активності промислових підприємств на рівні держави дозволяє стверджувати про її вкрай низький рівень, однак інноваційна діяльність на промислових підприємствах України здійснюється та приносить певні позитивні результати. До складу України входить Донецький, Дніпропетровський, Луганський, Полтавський, Харківський регіон, серед яких перші місця за обсягами виробленої промислової продукції впевнено у 2012 році займають Харківський – третє місце з показником 5,5%, поступившись Луганській (6%) та Полтавській (5,8 %) [1]. Саме вона впродовж останніх 5 років була лідером за кількістю інноваційно-активних підприємств у промисловості та обсягом впроваджених технологічних процесів. Отже, очевидним є внесок промислових підприємств Харківщини у інноваційний розвиток економіки України, через що корисно проаналізувати ступінь інноваційної активності регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання оцінки сучасного стану інноваційної активності України та її підприємств розглядаються багатьма вітчизняними вченими: Л. Антонюк [2], П. Харів, О.Собко [3], І. Петрової, Т. Шпиліовою, Н. Сисоліною [4], однак ці категорії не є статичними, вони постійно змінюються, тому вимагають регулярного аналізу для виявлення основних тенденцій.

Постановка завдання. Метою статті є визначення основних показників інноваційної діяльності промислових підприємств Харківського регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження. Провідними галузями Харківської області є машинобудування, металообробка та електроенергетика, продукція яких відома і в Україні, і за її межами. З метою більш детального аналізу ефективності функціонування даних галузей, зокрема рівня їхньої інноваційності, доцільним є дослідження результатів діяльності їхніх найбільш яскравих представників. З огляду на це, базою дослідження було обрано: ВАТ «Турбоатом», що входить до числа провідних підприємств України з виробництва енергетичного устаткування, має солідну науково-дослідну і проектно-конструкторську базу, високоточне устаткування,

засоби механізації й автоматизації, що дозволяє виробляти відповідні до рівню світових зразків, турбіни; Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе, який є найбільшим і єдиним в Україні і країнах СНД підприємством, що одночасно виготовляє гусеничні, колісні і універсальні трактори; ДНПП “Об’єднання Комунар”, що спеціалізується на випуску бортової і наземної апаратури систем управління ракет-носіїв оборонного та космічного призначення, апаратури систем управління для космічних апаратів; Державне підприємство завод “Електроважмаш” – єдине підприємство в Україні, яке розробляє та випускає потужні гідроенергетичні агрегати, гідроенергетичні двигуни, турбогенератори для теплових і атомних електростанцій, електродвигунів; ПуАТ “Світло Шахтаря”, що виробляє, переважно, обладнання для гірничорудної промисловості, яке постачається більше, ніж у 18 країн світу, і експлуатується у різних гірничотехнічних і кліматичних умовах; Корпорація ФЕД – об’єднання підприємств України з розробки, виробництва, сервісного обслуговування та ремонту агрегатів авіаційного та загальномашинобудівного призначення; Завод “Південкабель” – найбільше підприємство в Україні з випуску кабельно-провідникової продукції для атомних і теплових електростанцій, нафтових родовищ і вугільних шахт, а також для метрополітенів і новобудов, залізниць й міського транспорту.

Аналіз даних статистичних джерел [1] дозволяє стверджувати, що кожне з підприємств різною мірою є інноваційно-активним, однак, на більшості з них облік інноваційних показників ведеться лише заради формування статистичних та необхідних документів бухгалтерської звітності. Складність аналізу інноваційної діяльності у розрізі наведених підприємств обумовлюється недостатністю даних, розмаїттям існуючих методик, що унеможливує застосування єдиного підходу до оцінки інноваційної діяльності підприємств. За допомогою методу експертних оцінок були відібрані показники різних вчених [5-9] та виокремлені у три групи (табл.1). Слід зауважити, що у табл. 1 наведено універсальний перелік показників, який може змінюватися відповідно до специфіки діяльності підприємства та особливостей здійснення інноваційної діяльності.

Таблиця 1.

Роки Підприємства	Показники інноваційної активності підприємства														
	Наукоємність виробництва Обсяг витрат на НДР (грн.) / Чистий прибуток (грн.)					Оновлення продукції Інноваційна продукція (одиниць) / інноваційні технології (одиниць)					Коефіцієнт введення нової продукції Обсяг реалізованої інноваційної продукції (грн.) / загальний обсяг реалізованої продукції (грн.)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
ВАТ «Турбоатом»	0,006	0,029	0,032	0,0195	0,016	0	0,25	0,333	0,2	1,142	0,846	1	0,382	0,070	0,858
ДНПП “Об’єднання Комунар”	1,841	2,805	0,612	0,7072	1,245	0	0	0	0	3,666	0,037	0,292	0,350	0,144	0,181
Державне підприємство завод “Електроважмаш”	0,020	0,067	0,005	0,1341	0,038	1	0	8	1,5	2	0,939	0,940	0,261	0,107	0,192
ПуАТ “Світло Шахтаря”	0,008	0,006	0,146	0,0690	0,035	1	0	0,333	0,428	1	0,842	0,841	0,047	0,079	0,066
Завод “Південкабель”	0,957	2,264	0,635	1,0637	1,611	1,5	0	1,5	2	1	0,877	0,878	0,020	0,056	0,005
Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0,859	0,646	0,081	0,021	0,323
Корпорація ФЕД	0,173	0	0,778	0	0	0	0,357	1	0,4	0,2	1	1	1	0,514	0,027
Роки Підприємства	Показники інноваційної активності підприємства														
	Експортспроможність продукції Обсяг реалізованої інноваційної продукції за межі України (грн.) / загальний обсяг реалізованої інноваційної продукції (грн.)					Питома вага нової продукції для підприємства Обсяг реалізованої інноваційної продукції яка є новою для підприємства (грн.) / обсяг реалізованої інноваційної продукції (грн.)					Питома вага принципово нової продукції Обсяг реалізованої інноваційної продукції (новою для ринку) (грн.) / обсяг реалізованої інноваційної продукції (грн.)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
ВАТ «Турбоатом»	0,666	0,781	0,884	1	0,971	0,232	0,178	1	0,057	0,984	0	0	0	0,9425	0,015
ДНПП “Об’єднання Комунар”	0	0	0,955	0,9221	0,148	0	0	0	0	0	0,847	1	1	0,9999	1
Державне підприємство завод “Електроважмаш”	0,670	0,682	0,862	0,9575	0,574	0,148	0,505	1	1	0,574	0	0	0	0	0
ПуАТ “Світло Шахтаря”	0	0	0	0,2066	0		0,036	0,812	0,044	0,446	0,087	0,105	0,187	0,5524	0,553
Завод “Південкабель”	0,303	0,305	0,771	0,0930	0,235	0	0,036	0,610	0,653	0,653	0,110	0,029	0,389	0,3460	0,346
Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе	0,204	0,703	0,629	0,2055	0,258	0	0	0	0	0	0,008	0,317	1	1	1
Корпорація ФЕД	0,484	0,605	0,442	0,7604	0,054	0,296	0,299	0,251	1	1	0	0	0	0	0
Роки Підприємства	Показники ефективності витрат на інноваційну діяльність														
	Питома вага витрат науково-дослідних витрат у витратах на виробництво Витрати на НДР (грн.) / Витрати виробництва (грн.)					Частка витрат на придбання засобів праці та обладнання Витрати на придбання машин, обладнання (грн.) / Витрати на інноваційну діяльність (грн.)					Частка витрат на дослідження та розробки Обсяг витрат на дослідження та розробки (грн.) / обсяг загальних інноваційних витрат (грн.)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012

ВАТ «Турбоатом»	0,001	0,006	0,010	0,0120	0,005	0	0,292	0,691	0,383	0,506	0,287	0,707	0,308	0,616	0,486
ДНПП «Об'єднання Комунар»	0,002	0,004	0,001	0,0011	0,001	1	0,478	0,360	0,621	0,509	0	0,521	0,135	0,278	0,408
Державне підприємство завод «Електроважмаш»	0,0004	0,007	0,0002	0,0078	0,001	0,960	0,168	0,505	0,381	0,078	0,391	0,831	0,032	0,612	0,912
ПуАТ «Світло Шахтаря»	0,001	0,000	0,017	0,0118	0,009	0,863	0,722	0,723	0,776	0,410	0,132	0,277	0,275	0,207	0,589
Завод «Південкабель»	0,068	0,063	0,064	0,0772	0,076	0,137	0,028	0,086	0,014	0,039	0,199	0,969	0,990	0,983	0,745
Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе	0,005	0,008	0,004	0,0048	0,003	0,435	0,050	0,865	0,019	0,049	0,623	0,468	0,039	0,980	0,900
Корпорація ФЕД	0,001	0	0,004	0	0	0,327	0,327	0,897	0,252	0,657	0,645	0	0,013	0	0
Показники ефективності витрат на інноваційну діяльність						Питома вага власних джерел фінансування Обсяг власних витрат на інноваційну діяльність (грн.) / загальний обсяг витрат на інноваційну діяльність (грн.)				Коефіцієнт результативності інноваційних витрат Обсяг реалізованої інноваційної продукції (грн.) / Витрати на інноваційну діяльність (грн.)					
Роки						2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Підприємства						0,287	0,410	0,744	0,4132	0,528	480,3	146,8	72,18	7,066	112,9
ВАТ «Турбоатом»						1	1	0,698	1	1	6,208	38,64	56,05	41,51	43,38
ДНПП «Об'єднання Комунар»						1	1	0,505	1	1	77,11	123,6	40,21	15,00	141,0
Державне підприємство завод «Електроважмаш»						1	1	1	1	1	74,95	347,0	24,72	2,489	7,079
ПуАТ «Світло Шахтаря»						0,199	1	1	1	1	13,45	14,95	0,591	0,977	0,070
Завод «Південкабель»						1	1	0,356	1	1	62,01	30,90	6,201	8,155	82,26
Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе						1	0,758	1	1	1	14,34	17,41	31,88	7,002	0,610
Корпорація ФЕД															
Показники інноваційного потенціалу кадрів						Частка з/п науково-дослідних працівників у загальному обсягу витрат на інноваційну діяльність				Частка з/п науково-дослідного персоналу у обсязі реалізованої інноваційної продукції					
Роки						2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Підприємства						0,676	0,303	0,390	0,250	0,166	0,002	0,002	0,005	0,035	0,001
ВАТ «Турбоатом»						0	0,104	0,116	0,077	0,058	0	0,001	0,016	0,087	0,035
ДНПП «Об'єднання Комунар»						0,027	0,168	0,321	0,296	0,849	0,0003	0,005	0,005	0,032	0,006
Державне підприємство завод «Електроважмаш»						0,562	0,225	0,198	0,149	0,425	0,007	0,006	0,148	0,060	0,060
ПуАТ «Світло Шахтаря»						0,012	0,025	0,043	0,022	0,023	0,0008	0,001	0,074	0,022	0,330
Завод «Південкабель»						0,183	0,094	0,186	0,694	0,538	0,002	0,003	0,030	0,085	0,006
Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе						0,039	0,035	0,029	0,035	0,057	0,002	0,007	0,001	0,047	0,193
Корпорація ФЕД															
						Коефіцієнт наукоємності працівників Чисельність науково-дослідного персоналу (осіб) / середньооблікова чисельність персоналу (осіб)				Середня заробітна плата науково-дослідного персоналу Витрати на з/п науково-дослідного персоналу (грн.) / чисельність науково-дослідного персоналу (грн.)					
Роки						2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Підприємства						0,012	0,012	0,012	0,011	0,011	17,31	26,62	34,18	56,72	29,53
ВАТ «Турбоатом»						0	0,005	0,021	0,02	0,003	0	13,1	18,05	20,7	19,7
ДНПП «Об'єднання Комунар»						0,001	0,005	0,003	0,007	0,006	28,87	35,7	45	68,48	50
Державне підприємство завод «Електроважмаш»						0,043	0,044	0,043	0,044	0,038	18,92	17,65	28,29	25,92	30,87
ПуАТ «Світло Шахтаря»						0,042	0,045	0,046	0,042	0,043	11,90	14,52	26,04	25,70	37,60
Завод «Південкабель»						0,017	0,012	0,015	0,014	0,016	21,88	10,24	20,29	33,14	30,14
Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе						0	0,015	0,004	0,007	0,006	10,13	41,1	44,28	30,4	49
Корпорація ФЕД															

Значення показників (табл. 1) досліджуваних підприємств за аналізований період згідно розрахунку за даними первинної звітності демонструють хаотичну тенденцію.

Показники першої групи комплексно характеризують інноваційну активність підприємств через сприйнятливість до нововведень, ступінь її інтенсивності, рівень активності впровадження науково-дослідних розробок, інноваційної продукції, інноваційної технології, рівень змін обсягів реалізованої інноваційної продукції, що надасть можливість оцінити такі показники як: наукоємність виробництва; оновлення продукції; коефіцієнт введення нової продукції; експортоспроможність

продукції; питома вага принципово нової продукції у загальній кількості інноваційно реалізованої продукції; питома вага нової продукції для підприємства у загальному обсязі інноваційно реалізованої продукції.

Так, показник наукоємність виробництва за досліджуваний період мало максимальні темпи зростання на ПуАТ «Світло Шахтаря» – 4,01, що перевищило середній показник по підприємствам на 2,47. Найгірше становище відзначено на Корпорації ФЕД та Харківському тракторному заводі ім. С. Орджонікідзе, значення аналогічного показника яких були нижчими за середній показник по підприємствам на 1,54. Лідером за темпами зростання показника оновлення продукції був визнаний ДНПП «Об'єднання Комунар», досягнувши позначки у 3,6, а ПуАТ «Світло Шахтаря», навпаки, не досягло навіть середнього темпу зростання по всім підприємствам у 1,15. Першим за коефіцієнтом введення нової продукції впродовж 2008-2012 рр. було ДНПП «Об'єднання Комунар», який досяг позначки у 4,87, наздогнати його намагалося ВАТ «Турбоатом», однак йому вдалося лише досягти середнього показника по підприємствам. Позитивні темпи зростання щодо експортоспроможності продукції було відзначено на ВАТ «Турбоатом» та Харківському тракторному заводі ім. С. Орджонікідзе, у інших підприємств вони були, на жаль, негативними. Лідерами за темпами зростання випуску принципово нової продукції були ВАТ «Турбоатом», Державне підприємство завод «Електроважмаш» та корпорація ФЕД, темпи зростання яких були 4,2; 3,8 та 3,3 відповідно, а що стосується випуску принципово нової продукції, то перші позиції займають ПуАТ «Світло Шахтаря» (6,3), завод «Південкабель» (6,2) та Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе (3,13). Однак, слід зазначити, якщо одне підприємство було лідером за значенням показника принципово нової продукції для підприємства то, щодо нової продукції для ринку – воно програвало.

Показники другої групи дають змогу оцінити напрями інноваційних витрат, засвідчити джерела їх фінансування, відобразити частку витрат на випуск продукції та оцінити результативність самих витрат. Так, темпи зростання цих показників засвідчують, що питома вага витрат на науково-дослідні роботи у витратах на виробництво найбільше зросла на ПуАТ «Світло Шахтаря» – у 6 разів, також деяке зростання відзначено на ВАТ «Турбоатом», значення якого перевищило середній показник по підприємствам на 1. Лише ДНПП «Об'єднання Комунар» та Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе, навпаки, зменшили свої позиції на 25 та 44 % відповідно. Протилежною тенденцією щодо загальних показників по Україні є показники темпів зростання частки витрат на придбання машин та обладнання, яка зростала, зокрема, на корпорації ФЕД у 2 рази. Темпи зростання питомої ваги витрат на дослідження та розробки мали позитивну тенденцію на всіх підприємствах, окрім корпорації ФЕД та ДНПП «Об'єднання Комунар», які не досягли середнього значення показника по підприємствам – 2,07.

Першим стало ПуАТ «Світло Шахтаря», темпи зростання якого досягли рівня 4,4. Питома вага власних джерел фінансування досягла середнього значення по підприємствам на рівні 1,69, що є позитивною тенденцією.

Динаміку коефіцієнту ефективності використання витрат на інноваційну діяльність по досліджуваних підприємствах наведено на рис. 1.

Підсумовуючи результати дослідження третьої групи показників, що характеризують інноваційний потенціал кадрів, можна відзначити найбільш сприятливу ситуацію на підприємствах ДПЗ «Електроважмаш» та Завод «Південкабель», адже більшість досліджуваних показників мали позитивні темпи зростання. Найгірша ситуація на ВАТ «Турбоатом» та ДНПП «Об'єднання Комунар» внаслідок відсутності будь-яких темпів зростання показників.

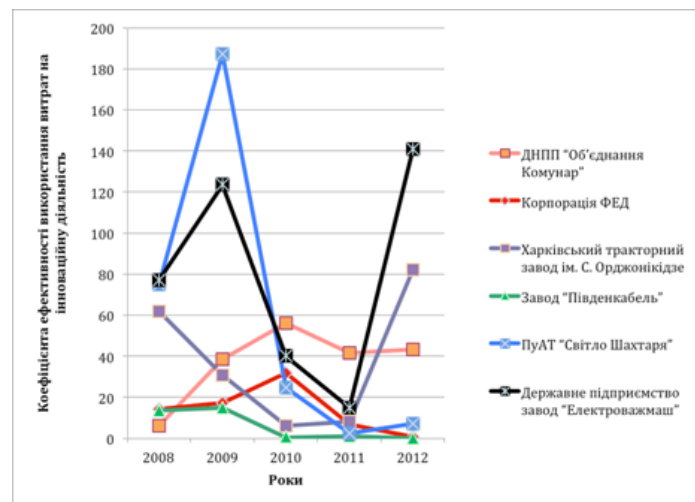

Рис. 1. Динаміка коефіцієнта ефективності використання витрат на інноваційну діяльність

Висновки з даного дослідження. Отже, усі досліджувані підприємства займалися інноваційною діяльністю, однак з різними результатами які лідирували за одними показниками, але поступалися за іншими. Підсумовуючи вищевикладене, можна відзначити, що усі досліджувані підприємства витрачали кошти, переважно, на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення, а також на науково-дослідні роботи. Рівень нової продукції та введення технологій на підприємствах є дійсно високим, обсяг реалізованої інноваційної продукції по більшості підприємств збігається з динамікою по Україні, але такі підприємства, як Комунар та Турбоатом, підтверджують динаміку по Харківській області. Однак, по всім підприємствам є досить велика частка реалізованої інноваційної продукції за межі України. Це пояснює те, що Харківський регіон впродовж останніх 5 років був лідером щодо кількості інноваційно-активних підприємств у промисловості (у 2012 р. майже 10%), що забезпечувало загальну тенденцію до збільшення конкурентоспроможної інноваційної продукції в країні [11].

Однією з ключових проблем для підприємств є фінансування інноваційної діяльності, як з боку держави та інвесторів, так і з боку власного фінансування. Останнє, в свою чергу, більшою мірою якісно і кількісно залежить від інновацій, оскільки прибуток, отриманий від інноваційної діяльності, підприємства мають змогу інвестувати у нові науково-дослідні роботи. Це сприятиме економічному розвитку країни та підвищенню якості життя населення, тому інноваційну активність слід розглядати як цільовий показник інноваційної політики як підприємства, так і держави. Відсутність фінансування інвесторами, пов'язана з тим, що будь-яка інноваційна діяльність є ризиковою та вимагає достатньо великої кількості часу. Нестабільність політичної ситуації в Україні не надає інвесторам впевненості у вдалій реалізації інноваційного процесу.

На жаль, наша країна ще не створила національну інноваційну систему, що обумовлено недостатністю науково-дослідних робіт, низькою конкуренцією серед підприємств, які здійснюють інноваційну діяльність, відсутністю фінансового забезпечення з боку держави та правової захищеності, не досконалістю законодавства, що не підвищує рівень НТП.

Література

1. Державна статистична служба України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Антонок Л.Л. Актуальні проблеми інноваційного розвитку України на сучасному етапі // Активізація інноваційної діяльності: організаційно-правове та соціально-економічне забезпечення: Монографія; за заг. ред. О.І. Амошні, В.П. Антонок, А.І. Землянкін та ін./ НАН України. Ін-т економіки промисловості. – Донецьк, 2007. – 328 с.
3. Харів П.С., Собко О.М. Активізація інноваційної діяльності промислових підприємств регіону. – Тернопіль.: ТАНГ, 2003. – 180 с.
4. Інноваційна діяльність: стимули та перешкоди: Монографія / Петрова Л.І., Шпилюва Т.І., Сисолина Н.П. За наук. ред. проф. Петрової Л.І. – К.: Дорадо, 2010. – 320 с.
5. Трифилова А.А. Оценка эффективности инновационного развития предприятия. – М.: Финансы и Статистика, 2005. – 304 С.
6. Коюда В.О., Лисенко Л.А. Інноваційна діяльність підприємства та Оцінка її ефективності: Монографія. – Х.: ФОП Павленко О.Г.; ВД "ІНЖЕК", 2010. – 224 с.
7. Дідух Д.М. Система показників аналітичного забезпечення управління інноваційною діяльністю підприємства [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.znau.edu.ua/visnik/2012_2_2/78.pdf (http://www.znau.edu.ua/visnik/2012_2_2/78.pdf)
8. Пілявко Т.М., Методологічні підходи щодо оцінювання інноваційного розвитку підприємства [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1085>

9. Йохна М.А. Економіка і організація інноваційної діяльності : навчальний посібник / М.А. Йохна, В.В. Стадник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2005. – 400 с.

References

1. Derzhavna statystychna sluzhba Ukraina ” [Electronic resource] available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 19 April 2013)
2. Antoniuk, L.L. (2007), *Aktualni problemy innovatsijnoho rozvytku Ukrainy na suchasnomu etapi* [Actual problems of innovative development of Ukraine at present], NAN Ukrainy. In-t ekonomiky promyslovosti, Donetsk, Ukraine.
3. Khariv, P.S., Sobko, O.M. (2003) *Aktyvizatsiia innovatsijnoi diial'nosti promyslovykh pidpriemstv rehionu*, [Enhancing innovation industrial enterprises], Ternopil, Ukraine.
4. Petrova, I.L., Shpylova, T.I., Sysolina, N.P., (2010), *Innovatsijna diialnist: stymuly ta pereshkody*, [Innovative activity: incentives and barriers], Dorado, Kyiv, Ukraine.
5. Tryfylova A.A. (2005) *Otsenka efektyvnosti ynnovatsionnoho rozvytyia predpriatya*. [All comments effectiveness Innovatively development company], Fynansy y Statystyka, Moscow, Russia.
6. Koiuda, V.O., Lysenko, L.A. (2010) *Innovatsijna diialnist' pidpriemstva ta otsinka ii efektyvnost* [Innovation activities of enterprises and assessing its effectiveness], INZHEK, Kharkiv, Ukraine.
7. Didukh, D.M. “The system of indexes of the analytical providing of management innovative activity of enterprise” [Electronic resource] available at: http://www.znau.edu.ua/visnik/2012_2_2/78.pdf (http://www.znau.edu.ua/visnik/2012_2_2/78.pdf) (Accessed 19 April 2013).
8. Pilyavoz, T.M., “Methodological approaches in relation to the evaluation of innovative development of enterprise” [Electronic resource] available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1085> (<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1085>) (Accessed 19 April 2013).
9. Johna, M.A. (2005) *Ekonomika i orhanizatsiia innovatsijnoi diial'nosti : navchal'nyj posibnyk* [Economics and Organization of innovation], Vydavnychyj tsentr “Akademiiia” – Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 19.04.2014 р.

(<http://www.poligrafua.net/>)

bigmir.net

1625

415

(<http://www.bigmir.net/>)

Брошу

ТОВ "ДКС Центр"